

ทิศทางประเทศไทย

คุณจิต ภาคนรสน

อดีตประธานกรรมการ
บริษัทน้ำมันปิโตรเคมี
กับพลังงาน
ภาคปิโตรเคมี

อันว่าด้วยน้ำมันแพง? (อีกที)

ช่วงครึ่งเดือนหลังของเดือน พ.ศ. 2561 คนไทยหลายท่านในโลกโซเชียลคงได้อ่านข้อมูลข่าวสาร และข้อกล่าวหา เกี่ยวกับวิกฤตเล็กๆ ที่ราคาขายปลีกน้ำมันปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาเพียง 22 วัน ถึง 4-5 ครั้ง ครึ่งลิตรละ 50-60 สตางค์ จนราคาดีเซลที่มีน้ำมันเกือบแตะ 30 บาท/ลิตร ส่งผลให้ผู้คนวิตกกังวลไปว่า ชาวของสินค้าคงจะแห่ขึ้นราคา เพราะอ้างเหตุน้ำมันแพง ความกังวลได้ลามต่อไปเป็นการกล่าวหาว่ากระทรวงพลังงานไม่ควบคุมดูแลราคาน้ำมัน ปล่อยให้ ปตท.ผูกขาดขายน้ำมันแพง ขูดรีดและค้ากำไรเกินควร ทั้งสองหน่วยงานตกเป็นจำเลยสังคม คลิปต่างๆ ด้วยข้อหากรรจ์ถูกสร้างและปล่อยออกมา สร้างความเกลียดชังและความเข้าใจผิดต่อระบบการค้าและทำธุรกิจน้ำมัน ถึงกับมีการปลุกระดมให้คนไทยต่อต้านไม่ใช้สินค้าและบริการของ ปตท. สังคมไทยสับสนในระบบราคาพลังงานของประเทศ (อีกแล้ว)

เป็นเรื่องแปลกที่ราคา 30 บาท/ลิตร กลายเป็นตำนานกำหนดความแพงของราคาขายปลีกดีเซลในประเทศไทยตั้งแต่เมื่อไหร่? รัฐบาลในอดีตที่ผ่านมาต่างแข่งกันประจานนิยามว่าหากใครปล่อยให้เกินลิตรละ 30 บาท ก็จะถูกถล่มว่าล้มเหลวเพราะเป็นต้นเหตุให้สินค้าทั้งหลายจะขึ้นราคา จนมีบางรัฐบาลยอมทบทวนข้อตัวเองลดภาษีสรรพสามิตน้ำมันเหลือเพียงครึ่งสตางค์ต่อลิตร คนที่เป็น รวม.คลังในยุคหนึ่งคงหน้าขึ้นอกตรมเพราะหาเงินมาปิดทับงบประมาณไม่ค่อยลง เนื่องจากรายได้จากภาษีสรรพสามิตดีเซลที่หายไปทันทีปีละร่วม 1 แสนล้านบาท แต่จะมีใครพอจำได้ไหมว่า ในอดีต 11 ปีมาแล้วในปี 2550 รัฐบาลของ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ดีเซลเคยขยับราคาขายปลีกขึ้นไปถึง 34 บาท/ลิตร แต่รัฐบาลในยุคนั้นเขาใจแข็งและมีการเตรียมการประชาสัมพันธ์มาอย่างดี ว่าเราไม่ควรผินกลไกตลาด และรัฐจำเป็นต้องเก็บภาษีสรรพสามิตและเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันให้เพียงพอที่จะไปล้างหนี้สินของกองทุนน้ำมันที่มียอดขาดทุนสะสมอยู่ร่วม 9 หมื่นล้านบาท

ผมเห็นว่าระบบการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงของบ้านเราที่เป็นระบบแข่งขันเสรี ไม่ควบคุมราคา ปล่อยให้ขึ้นลงตามราคาตลาดโลกนี้ เป็นระบบที่ดีอยู่แล้ว เพราะมันทำให้ตลาดเวลา 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไม่เคยขาดแคลนน้ำมันที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศเลย ส่วนราคาขายปลีกที่สูงกว่าราคาที่หน้าโรงกลั่น ก็เพราะรัฐเก็บเงินภาษี & เงินเข้ากองทุนน้ำมัน ไม่ใช่เพราะเอกชนพวกกำไรเองตามใจชอบ หากแต่เป็นราคาที่แข่งขันกันโดยเสรี

ผมยังเห็นว่า รัฐมีความจำเป็นต้องเก็บภาษีสรรพสามิตน้ำมันต่อไป เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม นำมาเป็นงบประมาณแผ่นดิน และเพื่อส่งเสริมการประหยัดน้ำมัน รวมทั้งยังคงเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันเพื่อช่วยสร้างเสถียรภาพด้านราคาขายปลีกน้ำมันในระยะสั้นด้วย

เราพึงตระหนักว่า ไทยเป็นผู้นำเข้าพลังงานสุทธิ โดยเฉพาะน้ำมันดิบเราต้องซื้อเข้ามาถึงกว่า 85% ของความต้องการ จึงเป็นไปได้เลยที่ราคาซื้อขายกันในประเทศจะไม่อิงราคาในตลาดโลก อนึ่ง การกำหนดราคาอ้างอิงของน้ำมันสำเร็จรูปที่หน้าโรงกลั่นไทยโดยอิงราคาส่งออกเฉลี่ยของน้ำมันหน้าโรงกลั่นในสิงคโปร์ (บวกค่าขนส่งเข้ามาไทย) ก็เหมาะสมแล้ว เพราะโรงกลั่นไทยสร้างขึ้นมากเพื่อกลั่นทดแทนการนำเข้าเป็นหลัก แม้ในปัจจุบันจะมีการส่งออกผลิตภัณฑ์น้ำมันส่วนที่เหลือจากการใช้ในประเทศออกไปบ้าง แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนน้อยไม่ถึง 20% ตรงกันข้ามกับโรงกลั่นสิงคโปร์ที่มีกำลังการกลั่นรวมสูงกว่าโรงกลั่นในไทย แต่กลับเพื่อส่งออกเป็นหลัก ด้วยปริมาณซื้อขายที่มากและผู้ส่งออกที่หลากหลายในแต่ละวัน ราคาน้ำมันที่ตลาดสิงคโปร์จึงเป็นราคาตลาดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่สะท้อนความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานอย่างแท้จริง

หากโรงกลั่นในไทยตั้งราคาหน้าโรงกลั่นให้สูงกว่าราคานำเข้า ก็จะมีผู้ค้าน้ำมันอื่นอีก 30-40 ราย ที่สามารถจะนำเข้าผลิตภัณฑ์น้ำมันมาขายตัดราคา แต่หากให้โรงกลั่นตั้งราคาให้ถูกกว่าราคานำเข้า โรงกลั่นก็จะมีแรงจูงใจที่จะซื้อน้ำมันดิบเข้ามาถลุง ผู้ไปนำเข้าน้ำมันสำเร็จรูปเสียเองยังจะดีกว่า ราคาประกาศของน้ำมันสำเร็จรูปที่สิงคโปร์ ไม่ใช่ราคาที่รัฐบาลสิงคโปร์มากำหนดหรือแทรกแซง แต่เป็นราคาส่งออกหน้าโรงกลั่นอันเป็นไปตามกลไกตลาดที่แท้จริง รายงานโดยผู้ซื้อผู้ขายเป็นรายวันและได้รับการยอมรับเชื่อถือในวงการค้าน้ำมันทั่วโลก

ท้ายที่สุด อยากจะเปรียบเทียบราคาน้ำมันสิงคโปร์ กับราคาข้าวที่ทำข้าวกำนันทรง จ.นครสวรรค์ ที่ในอดีตเป็นลานตลาดข้าวเปลือกที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ มีชาวนาจากหลายจังหวัดในภาคกลางและเหนือ นำข้าวมากองขายกับมีโรงสีจำนวนมากมาเจรจาต่อรองซื้อข้าว ราคาข้าวที่ทำข้าวกำนันทรงจึงเป็นดัชนีอ้างอิงที่ชี้วัดราคาตลาดข้าวในไทยไปโดยปริยาย กำนันทรงมิใช่ผู้กำหนดราคาข้าวเปลือกที่ทำข้าวของตน ฉะนั้น รัฐบาลสิงคโปร์ก็มิได้มีส่วนใดๆ ในการมากำหนดราคาส่งออกเฉลี่ยของน้ำมันแต่ละชนิดที่ประกาศหน้าโรงกลั่นในสิงคโปร์ ฉะนั้นครับ ■